

ІННОВАЦІЇ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Проаналізувавши макроекономічні детермінанти інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банку вдалося виокремити чинники, які визначають особливості функціонування банківської системи України загалом в сучасних умовах суспільно-політичної напруги та економічної нестабільності, серед яких як загрози інноваційно-інвестиційній безпеці, так і позитивні чинники її забезпечення.

Разом із тим, теперішні тенденції стану інфраструктури фінансового ринку засвідчують наявність значної конкуренції між фінансовими посередниками за сфери надання банківських продуктів і послуг, серед яких все більшого розвитку, набувають небанківські фінансові установи. За таких умов, відбувається розширення спектру надання банківських продуктів комерційними банками з як най повнішим урахуванням інтересів усіх учасників ринку банківських послуг. Відтак, єдиним, на наш погляд, інструментом зростаючої конкурентоздатності банківської установи є ефективно впровадження інновацій, які здатні розширити коло клієнтів, а відтак – збільшити розмір капіталу, а також модернізувати сам процес надання банківських послуг в контексті підвищення його ефективності.

Стрімкий розвиток новітніх технологій, глобалізація та інші суспільно-політичні та економічні чинники обумовлюють відповідний розвиток ринку інноваційних банківських послуг, чисельність яких значна й продовжує зростати. Подекуди, природа цих послуг, виходить за межі «фінансової» й охоплює сукупність технологічних і організаційних особливостей їхнього вироблення і реалізації [1]. До найбільш поширених банківських інновацій, що активно розвиваються протягом

останніх років, зарахуємо: розвиток Інтернет- та онлайн-банкінгу; можливість оплачувати рахунки через мобільний телефон; обслуговування VIP-клієнтів залежно від їх потреб та інтересів; використання режиму роботи «24/7» та моніторинг присутності клієнтів у мережі; використання клієнтом однієї, двох чи більше карток одного й того ж банку, а також різних видів карток – дебітних, кредитних, для виплат й тих, що використовуються, наприклад, на певні цілі – для виплат, обслуговування кредиту і депозиту, оплата покупок онлайн та оплата карткою офлайн тощо.

Надання інноваційних банківських послуг створює підґрунтя для розширення клієнтської бази банку, серед яких фізичні особи (яких, в свою чергу, можна класифікувати за гендерною та віковою ознаками), а також суб'єкти господарювання різних форм власності, видів економічної діяльності та організаційно-правової форми господарювання. При цьому, зростання чисельності клієнтів, відповідно, має обумовлювати збільшення абсолютних показників діяльності банку, що вказуватиме на формування достатнього фінансового потенціалу його розвитку, а відтак – на можливості інвестувати у інновації, в тому числі у розвиток «дистанційного банкінгу», котрий ми вважаємо перспективним видом інновацій в умовах стрімкого розвитку новітніх технологій. Попри це, ще однією об'єктивною передумовою розвитку саме цього виду новітнього банкінгу в Україні є війна, котра дуже часто унеможлиблює повноцінне використання інфраструктури комерційного банку для ефективного надання тієї, чи іншої банківської послуги й породжує низку загроз його інноваційно-інвестиційній безпеці. До таких загроз можемо зарахувати втрату комерційними банками своїх філій на окупованих Росією територіях України, а відтак – втрату активів та зменшення капіталу банку.

Що стосується впровадження інновацій дистанційного банкінгу, то він має ряд переваг як для банківських установ, так і для клієнтів, позаяк значно спрощується технологія взаємодії між сторонами отримання і споживання послуг, спрощується процес обслуговування господарської діяльності суб'єктів господарювання. Саме вимоги бізнес-структур щодо спрощення

розрахункових операцій з банком послужили впровадженню комерційними банками сервісу електронного банкінгу, в результаті чого було впроваджено систему «Клієнт-банк». До переваг даного сервісу належать:

- комплексне дистанційне банківське обслуговування, яке дозволяє формувати платіжні документи у системі, без додаткових затрат часу;

- захист приватної інформації клієнтів та обсягів операцій, наприклад, використання цифрових підписів, кодування інформації, різні рівні доступу до інформації тощо;

- зниження ймовірності операційних помилок – використання шаблонів, фіксація періодичності здійснення платежів тощо;

- тарифи на проведення платежів із використанням системи «Клієнт-банк» зазвичай нижчі за тарифи на проведення платежів на паперовому носії;

- здійснення платежів з будь-якої точки світу, навіть у неробочий час [2].

Узагальнюючи результати аналізу, можна стверджувати, що інноваційно-інвестиційна складова фінансової безпеки банків стає визначальним чинником їхньої конкурентоспроможності та стійкості в умовах сучасних соціально-економічних викликів. Зростаюча конкуренція на фінансовому ринку, активний розвиток небанківських установ та цифровізація фінансових послуг вимагають від банків гнучкої адаптації до нових технологічних тенденцій. Саме інновації — у сфері дистанційного банкінгу, цифрових сервісів і модернізації управлінських процесів — забезпечують підвищення ефективності діяльності банків, розширення клієнтської бази та формування стійкого фінансового потенціалу.

Водночас війна та економічна нестабільність створюють додаткові ризики для банківської системи, зокрема втрату активів і територіальної інфраструктури, що потребує переорієнтації на безпечні цифрові канали обслуговування клієнтів. Отже, стратегічний розвиток інноваційно-інвестиційної діяльності має стати не лише інструментом підвищення прибутковості, а й ключовим механізмом забезпечення

фінансової безпеки банків України в умовах невизначеності та глобальних трансформацій.

Список літератури:

1. Мартинюк Р. Ф. Комплексний аналіз інвестицій в інновації банківських установ в контексті забезпечення їх фінансової безпеки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету* : Вид. дім «Гельветика». 2024. № 50. С. 130-135.
2. Чкан І. О., Чкан А. С. Електронний банкінг для бізнесу і населення як запорука розвитку ринкової інфраструктури. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/60.pdf (дата звернення: 11.02.2024).

УДК 336.02:004.056.53

Маслій О. А.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування,
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», м. Полтава

ПРОАКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ФІНАНСОВОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Цифровізація фінансового сектору України в умовах воєнного стану супроводжується експоненційним зростанням кіберзагроз. Збитки від кіберзлочинності, які зазнають фінансові установи через DDoS-атаки на банківську інфраструктуру, фішингові схеми, шифрувальники-вимагачі, атаки на ланцюги постачання програмного забезпечення та інші виклики в інформаційній сфері, можуть порушувати нормальні бізнес-процеси та перешкоджати чи унеможлиблювати діяльність фінансових установ. Наприклад, атаки з використанням спеціальних програм (ransomware) стали серйозною проблемою для фінансового бізнесу у світі, особливо в США та країнах Європи, завдаючи шкоди компаніям на мільярди доларів щороку [1].

Фінансовий сектор України знаходиться у топ-5 секторів національної економіки з максимальною кількістю кібератак через можливість викрадення коштів та дестабілізації фінансової системи [2]. Попри те, що він постійно піддається